

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Juridiskā palīdzība

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [CS](#) versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: [en](#)

Swipe to change

[angļu](#)

Juridiskā palīdzība

Čehija

1 Ar kādām izmaksām ir saistīta tiesvedība un kurš tās parasti sedz?

Kopumā izmaksas sedz valsts, tiesvedības dalībnieki un personas, kuras iesaistītas tiesvedībā (parasti tās ir pierādījumu izmaksas). Izmaksām ir divas funkcijas — preventīva un sodīšanas funkcija.

Civilprocesa kodeksā (CPK) ir ilustratīvs tādu izmaksu saraksts, kas varētu rasties civilprocesā. Tās ietver dalībnieku un to pārstāvju izmaksas naudā (piemēram, transporta izdevumi, maltītes un uzturēšanās izmaksas), tiesas nodevu, dalībnieku un to juridisko pārstāvju negūtos ieņēmumus, pierādījumu izmaksas (piemēram, liecinieku izmaksas un ekspertu honorārus), notāra kā tiesas pilnvarotā atlīdzību un izdevumus, administratora atlīdzību un izdevumus, tulkošanas izmaksas vai atlīdzību par pārstāvību, ja pārstāvis ir advokāts, notārs vai patentu advokāts. Izmaksas var ietvert arī pievienotās vērtības nodokļa atlīdzināšanu vai mediatora honorāru. Tomēr šis saraksts nav izsmeljošs. Tāpēc arī citas izmaksas, ko dalībnieks apmaksājis tiešā saistībā ar tiesvedību, var tikt uzskatītas par tiesvedības izmaksām.

Principā dalībnieki maksā savas personīgās un savu pārstāvju izmaksas. Ja kā dalībnieka pārstāvis vai aizbildnis ir iecelts advokāts, valsts apmaksā advokāta izmaksas, kas radušās naudā, kā arī atlīdzību par pārstāvību, un attiecīgā gadījumā atmaksā arī pievienotās vērtības nodokli. Tiesas nodevas apmaksu sīki regulē Tiesas nodevu likums. Parastā tiesvedībā, kas notiek atbilstīgi sacīkstes principam, tiesas nodevu parasti maksā prasītājs. Tiesību aktos ir arī noteikts, kāda veida tiesvedībā nav jāmaksā tiesas nodeva (piemēram, tiesvedībā par aizgādību, par bērnu tiesisko aprūpi, adopcijas lietās, tiesvedībā par bērnu un vecāku abpusējiem uzturēšanās pienākumiem, pirmās instances mantojuma tiesvedībā, kā arī lietās par rīcībspēju). Ir svarīgi nodalīt pienākumu maksāt tiesvedības izmaksas un pienākumu atlīdzināt šādas izmaksas. Tiesvedības dalībnieks maksā tiesvedības izmaksas, kad tās rodas (jo īpaši tiesvedības laikā) — šajā gadījumā ir piemērojams interešu princips (izmaksas sedz persona, kura veic procesuālu darbību vai kuras interesēs šāda darbība tiek veikta). Tiesvedības izmaksu atlīdzināšana sākas tikai tad, kad izmaksas jau ir samaksātas. Izmaksu atlīdzināšanu nosaka ar tiesas lēmumu, pamatojoties uz uzvaras lietā principu vai vainas principu.

Ja ir pamats izvērtēt īpašus apsvērumus, tiesa var pēc saviem ieskatiem pieņemt lēmumu par tiesvedības izmaksām, un tā var daļēji vai pilnībā nepiešķirt tiesvedības izmaksu atlīdzināšanu tiesvedības dalībniekam. Tas ir pasākums, kas palīdz novērst nesamērīgi smagas sekas, ko rada uzvaras lietā princips un vainas princips.

2 Kas ir juridiskā palīdzība?

Viens no galvenajiem civilprocesa principiem ir vienlīdzības princips, kura nodrošinātās garantijas ietver tiesības uz juridisko palīdzību. Tiesības uz juridisko palīdzību tiek piešķirtas no paša sākuma un jebkādā tiesvedībā.

Saskaņā ar CPK tālāk uzskaitīto var uzskatīt par juridisku palīdzību civilprocesā:

pārstāvja iecelšana pēc dalībnieka lūguma (CPK 30. panta 1. punkts);

advokāta iecelšana, ja tas ir vajadzīgs dalībnieka interešu aizsardzībai vai ja advokāts ir obligāto nepieciešams attiecīgā veida tiesvedībā (CPK 30. panta 2. punkts);

dalībnieka daļēja vai pilnīga atbrīvošana no tiesas nodevu nomaksas (CPK 138. pants).

Tomēr arī tiesas pienākumu sniegt informāciju var uzskatīt par juridisko palīdzību, kas sniegta tiesvedības dalībniekiem.

Atsevišķā kategorijā iekļaujama Čehijas Advokātu padomes sniegtā juridiskā palīdzība. Šo palīdzību definē Juridiskās profesijas likums, saskaņā ar kuru ikvienam, kas neatbilst nosacījumiem, lai tiesa ieceltu advokātu, un kurš nevar citādi nodrošināt juridisko pakalpojumu saņemšanu, ir tiesības uz to, lai Čehijas Advokātu padome ieceltu advokātu, kurš sniedz šādām personām juridiskas konsultācijas vai juridiskus pakalpojumus.

Tādējādi pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz bezmaksas juridisku konsultāciju, ja viņa/viņas ikmēneša ienākumi sešos mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas nepārsniedz trīskāršu atsevišķas personas vai vairāku kopīgi novērtētu personu iztikas minimumu atbilstoši tiesību aktiem, kas regulē iztikas minimumu un minimālo algu, un ja pieteikuma iesniedzēju lietā, kurā tiek lūgta palīdzība, nepārstāv cits advokāts vai persona, kura ir pilnvarota sniegt juridiskus pakalpojumus (saskaņā ar Juridiskās profesijas likuma 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu).

Ja pieteikuma iesniedzējs atbilst minētajiem nosacījumiem, viņš vai viņa saņem bezmaksas juridiskas konsultācijas, kas ir ne īsākas kā 30 minūtes un ne garākas kā 120 minūtes viena kalendārā gada laikā.

Vienlaikus saskaņā ar Juridiskās profesijas likumu ir atļauts sniegt vienreizēju juridisku konsultāciju nenoteiktam aizturēšanas iestādēs ievietotu personu skaitam — trešo valstu valstspiederīgajiem atbilstoši tiesību aktiem, kas regulē ārvalstnieku uzturēšanos Čehijas Republikā, vai uzņemšanas centrā atbilstoši Patvēruma likumam (pēc tā operatora iniciatīvas).

Saskaņā ar Juridiskās profesijas likumu ir arī iespējams pieprasīt juridisko pakalpojumu sniegšanu, ja to pamato pieteikuma iesniedzēja ienākumi un īpašums.

3 Vai man ir tiesības saņemt juridisko palīdzību?

Pamatojoties uz iesniegumu, tiesa var atbrīvot tiesvedības dalībnieku (vai pieprasīto pusi) no tiesas nodevas nomaksas, ja dalībnieka apstākļi to pamato un ja pieteikums nav nepamatots, nav tāds, kam nav nekādu iespēju tikt apmierinātam vai ja tas nekalpo par šķērslī taisnas tiesas spriešanai.

Atbrīvojumu var piešķirt juridiskām un fiziskām personām.

Tiesvedības dalībniekam nedrīkst liegt tiesības izmantot vai aizsargāt savas tiesības tiesā tikai tāpēc, ka viņš vai viņa atrodas nelabvēlīgā finansiālā situācijā.

Tiesa jo īpaši ņem vērā pieteikuma iesniedzēja vispārējo finansiālo situāciju, tiesas nodevas summu, pierādījumu iesniegšanai vajadzīgās iespējamās izmaksas un prasības raksturu. Fizisku personu gadījumā tiek ņemti vērā to sociālie apstākļi, veselības stāvoklis utt. Juridisku personu un fizisku personu—uzņēmēju gadījumā tiesa arī ņem vērā to uzņēmējdarbības vai cita veida darbību raksturu, to aktīvu statusu un struktūru un spēju veikt maksājumus.

Pieteikums, kam nav nekādu iespēju tikt apmierinātam vai kas kalpo par šķērslī taisnas tiesas spriešanai, ir pieteikums situācijā, kad no pieteikuma iesniedzēja norādītajiem faktiem ir skaidrs, ka šādu pieteikumu nevar apmierināt. Nepamatoti pieteikumi vai pieteikumi, kas kalpo par šķērslī taisnas tiesas spriešanai, ir pieteikumi, kad tiesības tiek izmantotas ļaunprātīgi vai kad ir skaidri redzams mēģinājums aizkavēt nepārprotami saistoša pienākuma izpildi. Ja pieteikuma iesniedzējs atbilst nosacījumiem atbrīvojuma no tiesas nodevu nomaksas piešķiršanai un ja tas ir vajadzīgs pieteikuma iesniedzēja interešu aizstāvēbai, tiesa pēc pieteicēja lūguma ieceļ pārstāvi. Tomēr tiesības uz pārstāvja iecelšanu nav realizējamas automātiski, ja tiesvedībā vai tiesvedības dalībniekam nav jāmaksā tiesas nodeva atbilstoši tiesību aktiem (proti, Tiesu nodevu likumam). Pat šādos gadījumos ir jāizpilda iepriekš norādītie nosacījumi atbrīvojuma no tiesas nodevu nomaksas piešķiršanai, kas minēti Civilprocesa kodeksā. Ja tas ir vajadzīgs dalībnieka interešu aizstāvēbai vai ja advokāta (vai notāra) pārstāvība ir obligāta attiecīgajā tiesvedībā, tiks iecelts advokāts, kurš rīkojas kā pārstāvis.

Šādam dalībniekam nevar prasīt maksāt avansa maksājumu par viņa/viņas paša/pašas iesniegto pierādījumu izmaksām vai par tādu pierādījumu izmaksām, ko tiesa pieprasījusi saistībā ar dalībnieka norādītajiem faktiem (vai to interesēs, CPK 141. panta 1. punkts), kā arī dalībniekam nevar prasīt atmaksāt valstij radušās izmaksas (CPK 148. panta 1. punkts). Izdevumus naudā un pārstāvības atlīdzību ieceltajam advokātam maksā valsts.

Dalībnieks var iesniegt pieteikumu par atbrīvojumu no tiesas nodevu nomaksas kopā ar pieteikumu tiesvedības ierosināšanai (ieteikums tiesvedības rosināšanai) vai jebkurā citā tiesvedības brīdī, pirms tiesa pieņem galīgo lēmumu. Tiesa var iecelt pārstāvi pirms tiesvedības, ja topošais dalībnieks plāno rosināt tiesvedību ar pārstāvja palīdzību.

Tiesa pieņem lēmumu saistībā ar lūgumu atbrīvot no tiesas nodevu nomaksas, sagatavojot nolēmumu, par kuru var iesniegt apelācijas sūdzību.

Ja tiesa noraida pieteikumu pārstāvja iecelšanai, pieteikuma iesniedzējs var lūgt, lai advokātu ieceļ Čehijas Advokātu padome. Šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam ir tiesības uz bezmaksas juridisku konsultāciju, ja viņa/viņas ikmēneša ienākumi sešos mēnešos pirms pieteikuma iesniegšanas nepārsniedz trīskāršu atsevišķas personas vai vairāku kopīgi novērtētu personu iztikas minimumu atbilstoši tiesību aktiem, kas regulē iztikas minimumu un minimālo algu, un ja pieteikuma iesniedzēju lietā, kurā tiek lūgta palīdzība, nepārstāv cits advokāts vai persona, kura ir pilnvarota sniegt juridiskus pakalpojumus (saskaņā ar Juridiskās profesijas likuma 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu).

Vēl viena iespēja ir izmantot pieteikuma iesniedzēja tiesības uz juridiskiem pakalpojumiem, ja to pamato pieteikuma iesniedzēja ienākumi un mantiskā situācija. Arī šādā gadījumā pieteikuma iesniedzējam jāvēršas Čehijas Advokātu padomē.

4 Vai juridisko palīdzību piešķir visu veidu tiesvedībā?

Atbilstoši CPK juridiskā palīdzība ir piemērojama jebkādai tiesvedībai, ko regulē CPK.

Čehijas Advokātu padomes sniegtā juridiskā palīdzība arī ir attiecināma uz situācijām, kas nav tāds process publiskās iestādēs kā tiesvedība, administratīvs process vai lietas izskatīšana Konstitucionālajā tiesā.

5 Vai nepieciešamības gadījumā ir īpaša procedūra?

Šādos gadījumos nav īpašu procedūru.

6 Kur ir atrodamā juridiskās palīdzības pieteikuma veidlapa?

Veidlapas ir noteiktas Tieslietu ministrijas 2017. gada 23. oktobra instrukcijās Nr. 4/2017, ats. Nr. 12/2017-OJD-ORG/36. Veidlapu paraugi fiziskām un juridiskām personām (Deklarācija par personīgo un mantisko situāciju un ienākumiem tiesas nodevu nomaksas atbrīvojuma saņemšanai un pārstāvja iecelšanai un Juridiskās personas deklarācija par mantisko situāciju un citiem atbrīvojumam no tiesas nodevu nomaksas būtiskiem faktiem un pārstāvja iecelšanu) ir pieejami Čehijas Republikas Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē.

Veidlapas, kas saistītas ar pieteikuma iesniegšanu par juridisko palīdzību, ko sniedz Čehijas Advokātu padome, ir pievienotas pielikumā Čehijas Republikas Tieslietu ministrijas Dekrētā Nr. 120/2018, ar ko nosaka pieteikuma veidlapas advokāta iecelšanai un veidlapu vienreizējas juridiskas konsultācijas sniegšanai. Šīs veidlapas ir pieejamas Čehijas Advokātu padomes tīmekļa vietnē.

7 Kādi dokumenti jāiesniedz kopā ar juridiskās palīdzības pieteikuma veidlapu?

Visi pievienojamie dokumenti ir tieši uzskaitīti attiecīgajā veidlapā. Šie dokumenti var ietvert apliecinājumu no darba devēja par nodarbinātības laikā gūtajiem ienākumiem vai ienākumiem, kas gūti atbilstoši darba līgumiem ārpus darba attiecībām, galīgu izziņu par maksājumiem, ko sagatavojusi nodokļu iestāde (ienākumi no uzņēmējdarbības un citām darbībām pašnodarbinātā statusā), galīgu lēmumu par pabalsta piešķiršanu vai šā pabalsta maksātāja apliecinājumu (ienākumi no materiālā un sociālā nodrošinājuma iestādes) vai citas galīgas nodokļu administrācijas izziņas par maksājumiem (citi ienākumi).

8 Kur ir jāiesniedz juridiskās palīdzības pieteikuma veidlapa?

Jūs varat iesniegt lūgumu atbrīvošanai no tiesas nodevu nomaksas tajā tiesā, kur notiek tiesvedība un attiecībā uz kuras nodevām prasāt atbrīvojumu.

Pirmās instances tiesa pieņem lēmumu par šo lūgumu pat tad, ja atbrīvojums tiek lūgts pēc tam, kad ir iesniegta apelācijas sūdzība.

Pieteikumu Čehijas Advokātu padomes advokāta iecelšanai varat iesniegt:

rakstveidā, sūtot uz Čehijas Advokātu padomes Brno filiāles adresi: nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno, vai

elektroniski, parakstot ar atzītu elektronisko parakstu un sūtot uz epodatelna@cak.cz, vai

sūtot uz ČAP datu glabātuvī, kuras identifikācijas numurs ir n69admd.

9 Kā es varu noskaidrot, vai man ir tiesības saņemt juridisko palīdzību?

Kodeksā (CPK 5. pantā) ir noteikts, ka tiesām ir vispārējs pienākums informēt un tādējādi sniegt dalībniekiem informāciju par to procesuālajām tiesībām un pienākumiem. Tiesai ir jāinformē dalībnieks par tiesībām iesniegt lūgumu atbrīvot no tiesas nodevu nomaksas vai iecelt pārstāvi.

10 Kas man būtu jā dara, ja man ir tiesības saņemt juridisko palīdzību?

Sk. atbildi sadaļā "Vai man ir tiesības saņemt juridisko palīdzību?".

11 Kurš izraugās manu advokātu, ja man ir tiesības saņemt juridisko palīdzību?

Tiesa lemj par pārstāvja iecelšanu, pamatojoties uz dalībnieka pieteikumu. Ja tas ir vajadzīgs dalībnieka interešu aizstāvēbai vai tad, ja advokāta vai notāra iesaiste attiecīgajā procesā ir obligāta, tiesa ieceļ advokātu kā pārstāvi. Tiesa ieceļ konkrētu advokātu, kuram jāsniedz juridiski pakalpojumi, ja vien viņam /viņai nav juridisks iemesls, lai atteiktos (piemēram, interešu konflikts).

Lēmumus saistībā ar pieteikumiem juridiskās palīdzības saņemšanai no Čehijas Advokātu padomes pieņem šīs padomes priekšsēdētājs. ČAP priekšsēdētājs ir uzticējies ČAP Brno filiāles direktoram viņu pārstāvēt šo pilnvaru īstenošanā.

Advokāta iecelšanas nolūkos Čehijas Advokātu padome uztur to advokātu sarakstu, kuri ir piekrituši sniegt iepriekš aprakstīto juridisko palīdzību. Ieceļot advokātu minēto juridisko pakalpojumu sniegšanai, Čehijas Advokātu padomei jānodrošina, ka advokāti tiek iecelti taisnīgi un atbilstoši lietas raksturam un sarežģītības pakāpei.

12 Vai juridiskā palīdzība sedz visas tiesvedības izmaksas?

Sk. atbildi sadaļā "Kādas ir tiesvedības izmaksas un kas tās parasti apmaksā?".

Pieteikuma iesniedzējam ir jāmaksā Čehijas Advokātu padomei CZK 100 par iesnieguma izskatīšanu saistībā ar padomes sniegto juridisko palīdzību. ZTP (smaga ar veselību saistīta invaliditāte) un ZTP/P (smaga ar veselību saistīta invaliditāte, kad nepieciešama īpaša aprūpe) karšu turētāji vai personas, kas saņem pabalstu, lai palīdzētu segt materiālas vajadzības, ir atbrīvoti no šīs nodevas nomaksas.

13 Kurš sedz pārējās izmaksas, ja man ir tiesības saņemt tikai ierobežotu juridisko palīdzību?

Tiesa var arī piešķirt atbrīvojumu no tiesas nodevu nomaksas tikai daļēji vai tikai attiecībā uz daļu no tiesvedības (piemēram, tikai attiecībā uz tiesvedību pirmajā instancē), vai tikai attiecībā uz noteiktām tiesas nodevām. Dalībniekam ir jāmaksā atlikusī tiesas nodevu daļa.

Ja kā dalībnieka pārstāvis vai aizbildnis ir iecelts advokāts, valsts apmaksā advokāta izmaksas, kas radušās naudā, kā arī atlīdzību par pārstāvību, un attiecīgā gadījumā atmaksā arī pievienotās vērtības nodokli.

14 Vai juridiskā palīdzība attiecas arī uz pārsūdzībām?

Ja vien tiesa nelemj citādi, atbrīvojums no tiesas nodevu nomaksas ir piemērojams visai tiesvedībai, proti, līdz galīga un nepārsūdzama lēmuma pieņemšanai. Atbrīvojums no tiesas nodevu nomaksas attiecas uz tiesvedību pirmajā un apelācijas instancē (parastie tiesiskās aizsardzības pasākumi). Tomēr tiesvedībā, kas saistīta ar ārkārtas tiesiskās aizsardzības pasākumiem (apelācijas sūdzības izskatīšana, darbības tiesvedības atsākšanai, atcelšanas darbības), netiek automātiski piešķirts atbrīvojums, un dalībnieks var iesniegt jaunu lūgumu atbrīvot to no tiesas nodevu nomaksas.

15 Vai juridisko palīdzību var atsaukt pirms tiesvedības pabeigšanas (vai arī anulēt pēc tiesvedības pabeigšanas)?

Ja dalībnieka situācija mainās tiktāl, ka atbrīvojums no tiesas nodevu nomaksas vairs nav pamatots, vai ja tiesa pēc uzzina, ka dalībnieka faktiskā situācija nebija tāda, lai pamatotu atbrīvojuma piešķiršanu jau laikā, kad tas tika apstiprināts, tiesa atsauc atbrīvojumu. Šiem pasākumiem ir atpakaļejošas sekas tikai tad, ja tiesa par to nepārprotami lemj. Tiesa var atsaukt atbrīvojumu tikai līdz procesa galīgām noslēgumam.

Tomēr izmaiņas noteikumos pieteikuma iesniedzēja situācijas novērtēšanai vai izmaiņas tiesas viedoklī par to, vai pieteikums ir vai nav pamatots, vai tam nav nekādu iespēju tikt apmierinātam un vai tas kalpo par šķērsli taisnas tiesas spriešanai, nav iemesls atsaukt atbrīvojumu no tiesas nodevu nomaksas.

Ja Čehijas Advokātu padome sniedz juridisko palīdzību, tā atsauc advokāta iecelšanu, ja, šim advokātam sniedzot juridiskos pakalpojumus attiecīgajā lietā, tiek atklāts, ka klienta ienākumi un īpašums nav tādi, lai pamatotu šādu juridisku pakalpojumu sniegšanu.

Tā arī atsauc advokāta iecelšanu, ja, šim advokātam sniedzot juridiskos pakalpojumus, attiecīgā lietā tiek atklāts, ka klienta ienākumu apjoms un finansiālā situācijā ir mainījusies tādā mērā, ka juridisko pakalpojumu sniegšana vairs nav pamatota; padome atsauc advokāta iecelšanu tad, kad situācija mainās. Pat šādā gadījumā advokātam ir jāveic visas steidzamās darbības vēl 15 dienas no brīža, kad tika atsaukts viņa nozīmējums juridisko pakalpojumu sniegšanai, lai klienta tiesības vai leģitīmās intereses netiktu skartas. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad klients rakstveidā informē advokātu, ka viņš/viņa neuzstāj uz minētā pienākuma izpildi.

16 Vai es varu apstrīdēt atteikumu piešķirt juridisko palīdzību?

Tiesa lemj, vai pieņemt jūsu pieteikumu par atbrīvošanu no tiesu nodevas samaksas vai atsaukt šo atbrīvojumu. Šis lēmums tiek pieņemts nolēmuma formā.

Jūs varat iesniegt apelācijas sūdzību par šo nolēmumu, ja vien to pirmajā instancē nav pieņēmusi apelācijas tiesa, jo šādā gadījumā nolēmums ir galīgs.

Čehijas Advokātu padomes priekšsēdētājs (vai padomes filiāles Brno direktors, kas ir pilnvarots rīkoties priekšsēdētāja vārdā) lemj par Čehijas Advokātu padomes advokāta nozīmēšanu administratīvā procesā. Pret šo lēmumu var iesniegt administratīvu pārsūdzību.

Lapa atjaunināta: 23/06/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.